

УДК 130.122+133.4+304.4

DOI <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2020.28.7>

АКСІОЛОГІЯ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СВІТУ ЯК НАГАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО БУТТЯ

Олег Кучерук

*Національний університет «Одеська морська академія»,
Морехідний коледж технічного флоту
бул. Маразлівська, 40/42, 65000, м. Одеса, Україна*

У статті розглядається роль та місце цінностей, ціннісних орієнтирів, ціннісного світовідчуття в контексті постіндустріального етапу розвитку сучасної цивілізації. Зазначається, що вказана тема має статус перманентної актуальності, адже аксіологічний вимір цифрової свідомості глобальної людини знаходиться в епіцентрі невинних змін та трансформацій, що провокуються бурхливим та непередбачуваним розвитком новітніх комп'ютерних технологій та сучасної культури взагалі. Є всі підстави казати про те, що останні декілька десятиліть, що ознаменувалися тотальним впровадженням віртуальних технологій у широке соціальне буття, сприяють формуванню якісно нового типу культури, яка розриває просторові та часові межі комунікативного обміну та кристалізує модерний, аксіологічно-перезавантажений тип глобальної свідомості. Відповідно, ціннісна реальність постіндустріалізму актуалізує осмислення широкого спектру соціально-філософських викликів сучасності. З цим питанням пов'язується необхідність і затребуваність аналізу кризових тенденцій, які мають місце в ресурсно-екологічній, геополітичній, соціокультурній нішах людського буття XXI століття. Зазначені виклики та проблеми пов'язані з ціннісно-орієнтовною парадигмою сучасного цивілізаційного проекту, серцевиною якої є ідея матеріального накопичення й товарного апгрейду, що на соціальному мікрорівні демонструє себе в поширенні споживчих та марнотратних тенденцій, у формуванні ізольованих та інституціонально-дезорієнтованих соціальних прошарків, відокремлених від державного життя. Фактори ринково-споживчого мислення, ресурсного марнотратства, соціальної відчуженості і конформізму, кризи ідентичності в просторі глобальної інформатизації суспільства мають вельми високий статус наукової актуальності. Сама наука потребує впровадження в свій ціннісний вимір нової стратегічної концепції, що буде мати на меті формування стійкого, верифікованого та збалансованого стилю подальшої глобальної трансформації з обов'язковим виявленням та розрядженням всіх тих кризових факторів сучасності, що поставили нас сьогодні на межу між ймовірним крахом та необхідністю глобального ціннісного переосмислення.

Ключові слова: цінності, криза, марнотратство, ресурси, постіндустріальна цивілізація, соціокультурне середовище, споживацтво, сучасні виклики.

Цінності постіндустріальної цивілізації в контексті їх трендової, рекламно-споживчої суті являють собою стихійно впорядковані форми регулятивно-мотивуючих феноменів, стійкість яких зазвичай не має довготривалої перспективи. У суспільстві постіндустріального етапу розвитку, в якому затверджена в якості стрижневої домінанти інформація і глобальна інформатизація населення, що відтворює ефект агресивно-пульсуючого і нав'язуваного соціального оповіщення, така ситуація є цілком логічною. Зі сказаного випливає питання: що це дає людині в контексті її ціннісної онтології, а також її самовизначення і самосвідомості? Швидше за все, питання, котрі невинно виникають, про сенс і мету технократичного становлення, що визначили хід новітньої історії, по відношенню до людської субстанціональності і духовності. Тому що саме сакральна цінність (Бог, духовність, ціль, духовна свобода), котра є найвищою спрямованістю і орієнтиром, виникає духовною пере-

поною на шляху повалення людини до аморфного, знеособленого, безідентифікаційного стану. Вища цінність, набута суспільством, стає тотожна напряду розвитку і спрямованості цивілізації, таким собі сенсоутворюючим орієнтиром, що фундаментує буття. В умовах сучасної ціннісної реальності правильно визначена мета подальшого руху є умовою виживання нашого просякнутого парадоксами і кризовими явищами світу. Така постановка питання зумовлена констатацією відсутності основоположної і ціннісно-конструктивної парадигми постіндустріального еволюціонування. Ситуацією, в якому суспільство товарно-фетишистського споживання вичерпує свій потенціал, а системно-структурні контури майбутнього соціуму вельми розмиті внаслідок еклектико-хаотичного формування нової світоглядної ціннісно-орієнтовної платформи, а також в результаті відсутності розуміння домінантного статусу аксіології в життєствердженні світу.

З самого початку формування великих промислових міст і агломерацій, які включають в себе багатомільйонні маси людей, уніфікованих особливістю автоматичного виробництва, в соціально-філософському просторі починають формуватися концепції і теорії, що ставлять перед собою мету визначити стратегію і перспективу вказаних процесів, осмислити їх аксіологічну сутність і зміст. У зазначеному зв'язку традиційними виявляються бібліографічні посилання на класичні дослідження Д. Белла, Д. К. Гелбрейта, М. Маклюєна [1], Х. Ортега-і-Гассета, Ж. Фреско, Е. Фромма та інших видатних дослідників.

Цікавий теоретичний аналіз проблем постіндустріального функціонування суспільства, кризових тенденцій сучасної науки, виникнення авангардних соціальних груп глобалізованого світу (наприклад, «прекаріат»), сучасних соціально-ціннісних тенденцій і трансформацій, молодіжних ціннісних орієнтирів, що стихійно формуються та видозмінюються, є соціально-філософські пошуки Е. Катасонової, С. Переслегіна [3], М. Петрова Г. Стендінга [5], С. Хайтуна [6] Ч. Хенді [2], О. Шестакова [7], Р. Яновича й інших актуальних мислителів сучасності.

Тим не менш, процеси соціально-аксіологічних трансформацій, що постійно прискорюються, а часом і діаметрально-протилежні зрушення в оцінці і ставленні до певних соціокультурних феноменів і явищ, провокують невичерпний інтерес до осмислення і трактування нульової ціннісної реальності, оновленої новим онтологічним змістом. Цінність – це жива духовна всеосяжна субстанція, яка є індикатором конструктивізму або деструктивізму індивіда, соціальної групи, нації або глобальної цивілізації, про яку власне і йдеться. Отже, виявлення і виведення на план усвідомлення вказаного вище субстанціонального змісту надає можливість діагностування постіндустріальної цивілізації, яка демонструє в собі симптоми системного нездужання, з подальшою прогностичною оцінкою.

Майбутнє – це те устремління, та надія і різного змісту передчуття, яке змушує нас відчувати широкий спектр раціональних і емоційних переживань. З майбутнім пов'язані не тільки суб'єктивна реальність з її кар'єрними устремліннями, побутом і сім'єю, не тільки роль і місце політичної нації на світовій геополітичній арені. З майбутнім найтіснішим чином переплітається питання про наші загальнолюдські перспективи, про буття гармонійної і системно-структурованої цивілізації або «демонтованої» цивілізації або груп цивілізацій, які ведуть між собою нещадну боротьбу, або взагалі про небуття. У будь-якому разі – це питання виживання, переосмислення і перетворення людства як виду, подолання всіх тих технократичних, марнотратних, споживчих домінант, які здобули над нами чільне ціннісно-орієнтовне положення.

Серед найбільш небезпечних викликів сучасності, які демонструють тривожні тенденції по відношенню до майбутнього, можна вказати на проблеми екології і нещадної експлуатації, зумовлені вичерпним геологічним резервом ресурсів нашої планети. Слід підкреслити, що зазначена проблема безпосередньо пов'язана з аксіологічним

світорозумінням цивілізації. Мода, накопичення, споживання, гонка за матеріальним благополуччям відображають внутрішній світ свідомості постіндустріальної людини, в її судорожному схоплюванні реальності і вилученням зі структури сприйняття всього того, що визначає людину як істоту духовну, що прагне до пізнання Істини. У цьому мисленні відсутня цілісність, медитативність, самозаглибленість у власну духовність. Воно подібне до безформної субстанції, котра безвольно вбирає в себе мільйони одиниць маніпуляційно-мотивуючої інформації, спрямованої на поверхневе, спрощене, ситуативно-трендове ставлення до буття. Слід підкреслити, що споживче мислення є невіддільною властивістю постіндустріальної цивілізації, що в цьому порочному союзі концентрується основна суть ціннісної проблеми сучасності. Базис модерних ціннісних установок сучасної індустрії, що постійно оновлюється, провокує неприпустиме зростання гноблення обмежених ресурсів Землі і викид в атмосферу мільйонів тонн отруйних речовин. Можна, наприклад, вказати на оксид вуглецю, що виникає за неповного згоряння вуглецевих речовин, щорічно в повітря викидається до 170 мільйонів тонн цього шкідливого газу. Катастрофічні за масштабами викиди сірководню, сірковуглецю, сполук фтору і хлору, сірчистого і сірчаного ангідриду та інших елементів формують ситуацію екологічного апокаліпсису, що загрожує нам своєю реальністю вже сьогодні.

До проблем екології слід додати військово-політичні конфлікти, громадянські протистояння і війни. Сама війна як деструктивний феномен глобальної історії людства стає акцентованим та невіддільним атрибутом всієї новітньої історії. Стає очевидним, що зазвичай всі конфлікти зводяться до історично тривіального протистояння за територіальне панування і контроль над ресурсами. Можна констатувати, що рівностороннє соціально-економічне конкурування, паритетне інтелектуально-культурне змагання цивілізацій у спробі справедливого розподілу світових матеріальних благ є лише утопічною ілюзією і предметом романтичних уявлень про ідеальний зміст демократії, що не може не мотивувати до аналізу ситуації в її глобальному ціннісному контексті. У реальності є держави передового (постіндустріального) рівня розвитку, зацікавлені в своєму домінантному статус-кво, і є периферія цивілізації, яка перебуває апріорно у статусі вічно «наздоганяючої» модернізації власної економіки. Далі необхідно зазначити, що сучасні проблеми цивілізаційних конфронтацій можна умовно розділити на вертикальні і горизонтальні лінії зламів і протистоянь. До вертикальних належить проблема «Півночі-Півдня», суть якої проявляється в нерівномірному розвитку двох центрів і соціально-економічному утиску південних держав з боку більш можних держав півночі. Інструментами є методики інтелектуального відтоку, культурної експансії, кредитно-позичкового впливу, ресурсно-земельного експлуатування тощо. До горизонтального протистояння можна віднести вже традиційне протистояння, яке увійшло з 2014 р. в нову активну фазу, західної та східної цивілізацій. Чим як не ціннісною кризою по соціально-економічній, політико-релігійній та культурно-світоглядній лінії можна пояснити ці конфлікти?

Типологічна класифікація сучасних кризових явищ і їх тенденцій в змозі заповнити обсяг не однієї докторської дисертації, що не може не мотивувати до пошуку виходу з цієї ситуації. Дослідник С. Переслегін в співавторській праці «Нові карти майбутнього, або Анти-Ренд», вказує на те, що сучасна криза «промислової цивілізації» має системний характер і неодмінно призведе до згорання постіндустріального проекту. Яким же чином це станеться? Автор звертає увагу на три можливі сценарії розвитку подій. Перший з них призведе до так званого «призупинення» ситуації, що, на думку дослідника, є найгірше зло. «Людство, зрозуміло, не загине, але масштаби трагедії матимуть планетарний характер, який можна порівняти з наслідками термоядерної війни середніх масштабів» [3, с. 12–13]. Другим варіантом є поступове згорання системних структур та інституцій постіндустріальної

цивілізації, певне розрядження накопичених протиріч та деградаційне сходження до стану «неофеодалізму». Ознаки цього «природного демонтажу» або «первинного спрощення» демонструють себе в сучасному світі, а сам процес, на думку С. Переслегіна, «є порівняно прийнятним способом вирішення постіндустріальної кризи» [3, с. 13]. Третій варіант ґрунтується на необхідності якогось постіндустріального прориву, при цьому провідні світові держави демонструють власні стратегії цього якісного стрибка. Але і цей варіант не має стійкого характеру «оскільки має на увазі запеклу боротьбу глобальних проєктів, як між собою, так і з реальністю індустріального світу» [3, с. 14]. Отже, відштовхуючись від концепції третього варіанту можна дійти висновків, що боротьба за матеріальне благополуччя і процвітання, престиж і зону комфорту в стані підвести глобальний соціум до катастрофічної межі його власного існування. Чи не є тоді наразі панівна і загальноприйнята ідея про задоволення матеріальних потреб, котра демонструє себе як пріоритетна цінність і стрижнева філософія цивілізації споживання, м'яко кажучи, помилковою?

Англійський дослідник Чарльз Хенді вважає, що домінуюча протягом тривалого часу думка, котра відображена в працях К. Маркса, А. Сміта та інших філософів-економістів, про задоволення насущних матеріальних потреб як рушійний фактор історії, не зовсім відповідає істині. Гроші та матеріальні блага без сумніву відіграють дуже важливу роль у регламентації соціальних відносин. Але чим, наприклад, у матеріальному еквіваленті, можна виміряти працю вчителів, які ставляться до своєї роботи більш ніж до повсякденної професії і готові за мізерні зарплати (пострадянський простір), з відповідальністю й самозреченням виконувати свою соціальну функцію? [2, с. 166] «Ринком ігнорується все», – вважає професор Хенді, – «що не має вартісного вираження. Найяскравіший приклад – навколишнє середовище. Повітря не має ціни, ми користуємося їм безкоштовно і забруднюємо його в здебільшого безкарно. Так само ми ставимося і до водних ресурсів. Те, що нікому не належить, не має вартісного вираження і не може бути включено ні в один розрахунок» [2, с. 173]. Зростання грошової маси, збільшення товарів і добробуту населення будуть надавати позитивний вплив на соціум лише до певного моменту. Цей матеріальний прогрес, на думку мислителя, має певну зумовленість, не тільки фізичного характеру, а й психологічного і філософського, а з цими значеннями і факторами справи йдуть набагато складніше, ніж з матеріально-фізичними. При тому, що «Зведення принципів дії міського ринку до рівня ключової економічної концепції – один із найпродуктивніших досягнень в історії цивілізації <...> У ринку є свої межі, свої непередбачені наслідки. Він являє собою лише механізм, а не філософію. Ринкові закони спрацьовують не скрізь. Зокрема, вони не діють там, де результат не має грошового вираження...» [2, с. 170]. Економічне зростання, соціальна диференціація і матеріальне процвітання як прихований соціальний регулятив і ціннісно-орієнтовний механізм капіталістичного світу не мають константної основи, тому «доводиться визнати, що ефективність може мати вирішальне значення для існування суспільства, але в підсумку ні вона, ні економічна модель, до якої вона належить, не можуть задовольнити духовний голод людства, відповісти на питання про сенс життя» [2, с. 178]. В останньому твердженні професора Хенді, на наш погляд, криється вичерпне пояснення ціннісної кризи постіндустріальної цивілізації, котра розвивається в парадигмі всезростаючого споживання, що надається нам як безальтернативний маніфест постіндустріального світу. Цей вимір теперішнього буття відштовхує нас від розуміння ключового питання сучасності «Навіщо ми живемо?», а там де виникає таке запитання, не може з'явитися вичерпна відповідь без акцентованого включення в аналіз ціннісного, ціннісно-орієнтовного, ціннісно-мотивуючого предмета уваги як нагальної проблеми ХХІ століття. «У кінцевому рахунку, – зауважує Чарльз Хенді, – нам необхідно нове розуміння життя, котре надає грошам належне місце, але не більше того» [2, с. 180].

Британський професор Гай Стендінг у книзі «Прекаріат: новий небезпечний клас» описує зародження і розвиток у сучасному глобалізованому світі нового соціального класу «прекаріату» (частково зайнятого, соціально нестійкого), котрий не має стабільного заробітку, більш-менш осілого способу життя, стійких ціннісних орієнтирів і як наслідок будь-якої соціально-культурної прихильності. До цієї категорії він відносить трудових іммігрантів, журналістів, програмістів, дизайнерів, студентів і всіх тих представників сучасного, переважно нематеріального виробництва, які не мають прив'язки до роботодавця, корпоративного стандарту, соціального колективу і взагалі не можуть бути віднесені до будь-якого з відомих класів, в тому числі і до середнього класу з його більш-менш вираженою громадянською позицією і ціннісним світовідчуттям. Темна вода, суспільство без стрижню і спрямованості, позбавлене як минулого, так і майбутнього, що розвивається в обставинах інстинктивного намацування матеріальної вигоди і прийнятних умов виживання, ось, мабуть, як можна охарактеризувати цю групу. Це суспільство профанації соціальних орієнтирів, якогось бутафорного ставлення до соціальних інституцій і класичного громадського облаштування. Наприклад, можна вказати на студентську соціальну групу, особливо в державах з незміцнілою економікою, для яких нерідко здобуття освіти є симуляція процесу, тоді як колосальний час, необхідний для самозаглиблення і самопідготовки, витрачається на всілякі поточні заробітки і підробітки, що зумовлено важкістю економічного існування (іноді виживання) в сучасному соціальному просторі. Ставлення до освіти зводиться до необхідності отримання диплома, який своєю чергою дуже часто не гарантує роботу за фахом (особливо гостро ситуація проявляє себе на пострадянському просторі). В результаті людина, що має статусне, за фахом, відношення до певних престижних верств суспільства, протягом всього свого життя займає менш привілейовану соціальну сходинку, що без сумніву впливає на її соціально-ціннісне світосприйняття, що може характеризуватися світоглядним дезорієнтуванням та соціальною апатією. Схожими устремліннями можна охарактеризувати ситуативно-кон'юнктурні трудові колективи великих мегаполісів і урбанізованих агломерацій. Як пише Гай Стендінг, «прекаріат не відчуває себе частиною солідарного трудового співтовариства. Від цього посилюється відчуженість і невпевненість в тому, що слід робити. Дії і настрої цих людей через невизначеності скочуються до безпринципності. Над їхніми вчинками не маячить «тінь майбутнього», що дозволяє усвідомити, що все, що вони говорять, роблять або відчувають сьогодні, позначиться на їх довгострокових відносинах. Прекаріат розуміє, що у всього, що він робить зараз, немає ніякої проекції на майбутнє, як немає і самого майбутнього. Він не здивується, якщо завтра виявиться «не при справах», і, хтозна, може, це не так вже й погано, якщо трапиться інша робота або поманить черговий проект?» [5, с. 14–15].

Індустріальна епоха XIX – XX ст. формувала природні бар'єрні соціальні механізми, що стримували ймовірність ствердження прекаріату як домінантного соціального класу. Промислове виробництво з його уніфікованістю і стандартизацією, важкою фізичною працею і моральним навантаженням являло собою добрий ґрунт для формування різного роду соціально-політичних рухів (соціал-демократи, комуністи, профспілки, тред-юніони тощо), що ставили перед собою за мету: боротьбу за 40-годинний робочий тиждень, 7-ми або 8-ми годинний робочий день, соціальні гарантії праці тощо. Виробничі відносини індустріальної епохи, таким чином, сприяли омасовленню і класовості мислення, підпорядкуванню волі індивідуальності певним ідеологічним та соціально-політичним програмам, спрямованим на поліпшення матеріального добробуту. Дух XX століття, просочений логічною зумовленістю, описаною вище, сприяв утвердженню тоталітарних режимів з багатомільйонними соціальними організаціями, об'єднаними спільною ідеєю, метою і цінністю. Демократичні держави відчували щось подібне в контексті його формовлаштування. Згуртованість у протистоянні комунізму або фашизму, апологія власних ідеалів і цінностей, лояльно-споживацьке

ставлення до маскультурних артефактів також формували репродуктивно-стандартизоване суспільство за своєю суттю, хоча зовнішньо строкате і різноманітне.

Інша за конфігурацією, але схожа за кінцевим результатом ситуація почала складатися відносно нещодавно, а саме в епоху широкого впровадження в соціальне життя інформаційних технологій, що сприяє, за Гаєм Стендінгом, широкій «прекаріатизації» свідомості. Формується соціальний тип людей, позбавлений здатності мислення в довгостроковій перспективі «оскільки шанси кар'єрного зростання або професійного вдосконалення для них дуже малі» [5, с. 20]. При цьому помітно розчиняється суб'єктність індивідів, що сприяє формуванню нової масової соціальної групи, не менш схильної до «інстинкту натовпу», а, швидше, ще більше, з огляду на прогресуюче зниження інтелектуального і критичного рівня мислення. Що провокує позначений процес? Гай Стендінг вважає, що «Цифровий світ не визнає довгих роздумів і міркувань: він дає миттєву стимуляцію і задоволення, змушуючи мозок приділяти більше уваги короткостроковим рішенням і реакціям. Хоч це і несе з собою певні вигоди, але в жертву приноситься «освіченість» і сама ідея індивідуальності. Це крок від того суспільства, що складається з особистостей з певним набором знань, умінь і якимось досвідом, до такого, де більшість членів мають соціально сформовані думки, котрі швидко і охоче переймаємо, – поверхневі, що тяжіють до колективного схвалення, а зовсім не до оригінальності і креативності» [5, с. 20]. Творчість, духовна свобода, пошук себе, пошук Істини, естетичне споглядання, глибока поезія, тяжіння до нетлінних цінностей вічного і прекрасного в описуваному соціумі набувають форм духовних атавізмів, що не в змозі бути розпізнаним і усвідомленим цифровою, профанованою, повсякденно-споживчою свідомістю. Розвиток науки в таких умовах сфокусований на кінцевому практичному результаті і задоволенні корпоративних запитів тих структур, які фінансують цікаві для них проекти. Отже, говорити про загальнолюдський вимір технологічного прогресу сьогодні не виявляється можливим.

Все, що описується вище, турбує і хвилює розуми сучасності, оскільки вихід із системної кризи постіндустріалізму, що з кожним роком все більш і більш виразливо демонструє себе, вимагає від людства максимальної акумуляції інтелектуальних сил і ресурсів. Виживання і стійке еволюціонування цивілізації безпосередньо залежить від еволюціонування науки, перетворення її ціннісної суті, її перманентного креативного поновлення. Як вважає дослідник С. Хайтун, її еволюціонування «непередбачувано і ірраціонально», звідси впливає неможливість «директивного управління» наукою. Саме в демократичному постіндустріальному суспільстві він бачить запоруки вільного змагального розвитку науки. «Для постіндустріального суспільства характерна повага до особистості працівника і особистості взагалі, що і зумовило включення в постпозитивістській філософії науки суб'єкта пізнання до складу самого пізнання. Революція у філософії науки ХХ ст. була складовою частиною постіндустріальної моральної революції», помічає С. Хайтун [6, с. 278]. Але тоді закономірно виникає питання про якісний стан постіндустріального світу, про його «справедливу» співпрацю зі світом іншого інформаційного та матеріально-виробничого стану. Як в змістовному контексті співвідносяться кризові тенденції постіндустріалізму з аксіологічною плюральністю сучасної науки? Треба відзначити, що автор цих рядків стоїть на власних позиціях апології індивідуальності і вільної творчості. Але якщо ми підіймаємо питання про майбуття цивілізаційного проекту щодо його виживання і стійкості, чи не може тоді йтися про виникнення якоїсь спільності, глобальної корпоративності, фундаментальної цілісності наукового знання в його аксіологічній субстанціональності й векторності? Чи не є тоді завдання і цілі щодо подолання масової бідності і голоду, ресурсного марнотратства, воєн, економічної, військово-політичної, екологічної, моральної кризи, якимись ціннісними предикторами, що зумовлюють науку новою аксіологічною доктриною? На наше суб'єктивне

переконання, умовою виживання і прогресу в соціокультурних відносинах майбутнього післяпостіндустріального суспільства буде глобальна стійкість світу, культурний гуманізм, соціальна гармонія, раціонально-ресурсна економіка і космологічна спрямованість науки або поетапне, а можливо і блискавично-раптове згорання постіндустріальної програми. Саме світостійка мета, сформована на основі нового ціннісного світорозуміння, може виявитися рятувальним колом для нашого світу.

Жак Фреско і Роксана Медоуз у книзі «Усе найкраще, що не купиш за гроші» в красномовному для нашого дослідження розділі «Нові цінності культури майбутнього» зазначають, що визначення будь-якого вектора розвитку нашої цивілізації неможливо без об'єктивного аналізу можливого культурного фундаменту майбутнього суспільства. Розглядаючи футурологічний сценарій майбутнього, слід абстрагуватися від традиційних ціннісних уявлень і всього того, що мало для нас колишню значимість і вагу (споживання і накопичення, локальний патріотизм, індивідуальний егоїзм і таке інше). В умовах ресурсної обмеженості ми не маємо права жити в парадигмі марнотратства. Освіта, наука, інститути соціалізації особистості повинні керуватися новим ціннісним лейтмотивом: побудовою справедливого і процвітаючого суспільства, «кращого з можливих світів». Всі ресурси та інтелектуальні можливості, дані нам у цій реальності, вказують на можливе досягнення окресленої вище мети. Автори відзначають те, що величезні кошти, які виділяються державами на гонку і модернізацію військових технологій, у разі переорієнтування їх на конструктивно-творчі програми, були б вичерпною матеріальною базою для реалізації концепції процвітаючого глобального світу. Тобто тези про демографічну кризу і неможливості загального соціального благоденства (наприклад позиції британських неоконсерваторів) не мають підстав за якісно іншого ціннісного підходу і цільового переорієнтування ресурсів Планети. Таким чином, ми підходимо до узагальнюючої фінальної тези цієї статті. Увесь матеріально-технологічний розвиток постіндустріальної цивілізації атрибутивно пов'язаний з її ціннісно-орієнтовною парадигмою, котра є зумовлюючим контуром кризових проявів сучасності. Саме в просторі ціннісного світовиміру кореняться методика, механізми, програми і конструкти, що дозволяють сформувати стабілізовану (вірну) векторну спрямованість цивілізації. Питання залишається лише в чіткому усвідомленні оцінюючого і визначального критерію передбачуваного майбутнього. На наш погляд, суттю цього критерію є життєстійкість цивілізаційної програми розвитку, осягнення та реалізація інтелектуально-емоційного потенціалу людства.

Підведемо підсумок. Наш світ перебуває в стані перманентної, багаторівневої і системної кризи. Суспільство споживання і марнотратства не має довгострокової перспективи, оскільки благоденство його пов'язано з вичерпаними ресурсами. Ринковий підхід до визначення категорії цінності не дає основоположного результату, позаяк ігнорує світ духовності, нематеріальних відносин і індивідуальної пасіонарної відповідальності. Постіндустріальна епоха демонструє руйнування традиційних класів і формування нових соціальних груп (прекаріат), позбавлених фіксованої громадянської прихильності, що зумовлено особливістю їх економічного та культурного буття. Формується авангардне ціннісне співтовариство, що складається з дезорієнтованих соціальних одиниць. Перспективне, стійке та стабільне майбутнє нашої цивілізації вимагає аксіологічної трансформації сучасної науки на основі загально-конструктивного розуміння вектора спрямованості нашого світу, сформульованого на фундаменті нового ціннісного світовідчуття. Наш світ є світом необмеженого достатку. У разі конструктивного переорієнтування глобальних ресурсів перед нами розкривається перспектива побудови майбутньої спільноти загального благоденства та процвітання. Питання тільки в тому, що для нас є справжнім об'єктом та устремлінням: світ протистояння, споживання, ненависті і ворожнечі або космо-гумано-центристська цивілізація майбутньої конструктивно-ціннісної одностайності, яка прагне до космічної експансії.

Список використаної літератури

1. Маклюен М. Війна і мир в глобальному селі / Маршал Маклюен, Квентін Фіоре; [Пер. з англ. І. Літберга]. Москва : АСТ: Астрель, 2012. 219 с.
2. Нова постіндустріальна хвиля на Заході. Антологія / [під ред. В. Іноземцева]. Москва : Academia, 1999. 640 с.
3. Переслегін С. Нові карти майбутнього, або Анти-Ренд. Москва : АСТ: АСТ МОСКВА, СПб. : Terra Fantastica, 2009. - 701 с.
4. Петров М. Феномен інформації і знання: монографія / Михайло Петров, Альберт Райбекас. Красноярськ : Краснояр. держ. ун-т., 2006. 135 с.
5. Стендінг Г. Прекаріат: новий небезпечний клас ; [Пер. з англ. Н. Усова]. Москва : Ад Маргинем Прес, 2014. 167 с.
6. Хайтун С. Криза науки як дзеркальне відображення кризи теорії пізнання: Криза науки. Москва : ЛЕНАНД, 2016. 456 с.
7. Шестаков О. Природа людини: нове розуміння. Москва : Видавництво «Супутник +», 2014. 429 с.

**AXIOLOGY OF THE POST-INDUSTRIAL WORLD
AS AN URGENT PROBLEM OF MODERN LIFE****Oleg Kucheruk**

*National University of Odessa Maritime Academy,
Maritime College of Technical Fleet
Marazliievska str., 40/42, 65000, Odessa, Ukraine*

The article deals with the role and place of values, value landmarks, value worldview, in the context of the post-industrial stage of development of modern civilization. It is noted that this topic has the status of permanent relevance, because the axiological dimension of digital consciousness of the global person is at the epicenter of constant changes and transformations, which is provoked by the rapid and unpredictable development of new computer technologies and modern culture in general. There is every reason to say that the last few decades, characterized by the total introduction of virtual technologies into the broader social life, are contributing to the formation of a qualitatively new type of culture, which breaks the spatial and temporal boundaries of communicative exchange and crystallizes the modern, axiological-reloaded type. Accordingly, the value reality of post-industrialism actualizes the understanding of the wide range of socio-philosophical challenges of the present. This question is related to the need and demand for the analysis of crisis tendencies that occur in the resource-ecological, geopolitical, socio-cultural niches of human existence of the XXI st. century. These challenges and problems related to the value-oriented paradigm of the modern civilization project are the core of which is the idea of material accumulation and commodity upgrade, which at the social micro level demonstrates itself in the propagation of consumer and wasteful tendencies, in the formation of isolated and institutionally socially disorienting life. Factors of market-consumer thinking, resource waste, social alienation and conformism, identity crisis in the space of global information society have a very high status of scientific relevance. Science itself needs to introduce in its value dimension a new strategic concept, which will aim at forming a stable, verified and balanced style of further global transformation with the obligatory identification and relieving of all those crisis factors of the present, which have put us on the verge between now and the end between the need for global value rethinking.

Key words: Values, crisis, waste, resources, post-industrial civilization, socio-cultural environment, consumerism, modern challenges.